

Bezuinigen in de WWV

PROF. DRS. W. SIDDRÉ* — DRS. J. J. WALSHOTS*

Bij de bezuinigingen die de overheid in de toekomst zal moeten uitvoeren, zal de sociale-zekerheidssector hoogstwaarschijnlijk niet gespaard kunnen blijven. Bezuinigen in de sociale-zekerheidssector kunnen in principe verkregen worden via een volumebeleid, gericht op een beperking van het beroep op sociale zekerheid, of via de verlaging van uitkeringsniveaus. In deze notitie willen wij een bijdrage leveren tot de discussie over mogelijke verlagingen van de uitkeringsniveaus, overigens zonder hiermee een volumebeleid naar het tweede plan te willen verwijzen. Wij willen een poging doen om aan te geven welke bezuinigingen drie beleidsmaatregelen rondom de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV) kunnen opleveren. Wij spreken hierbij overigens geen oordeel uit over de sociaal-politieke mogelijkheden van deze drie beleidsalternatieven; wij laten gaarne aan onze politici over of en zo ja in welke mate, deze beleidsmaatregelen naast het volumebeleid uitgevoerd moeten worden. Wij geven slechts aan waar de maatregelen pijn zullen doen, en wat zij opleveren 1). Deze beleidsmaatregelen zijn:

1. een verlaging van het bruto maximum dagloon;
2. een verlaging van het uitkeringspercentage;
3. een verlaging van het bruto minimum dagloon 2).

Over deze drie maatregelen merken wij op dat de eerste maatregel, zeker indien hij ook voor andere sectoren van de sociale zekerheid dan de WWV doorgevoerd zou worden, belangrijke gevolgen kan hebben voor bij voorbeeld de premie-opbrengsten. Hieraan hebben wij in dit stuk geen aandacht besteed. De tweede maatregel gaat uit van het handhaven van de netto-nettokoppeling; daarom moeten wij het minimum dagloon verhogen bij een verlaging van het uitkeringspercentage. Bij de derde maatregel laten wij ten slotte (bij handhaving van het wettelijk minimumloon) de netto-nettokoppeling los door een verlaging van het minimum dagloon. Voor de door ons gepresenteerde berekeningen maakt het overigens niet uit of het minimum dagloon verlaagd wordt door een verlaging van het wettelijk minimum loon dan wel door het loslaten van de netto-nettokoppeling. Rondom de WWV worden aldus drie instrumenten voor bezuinigingen onderzocht, waarbij vooral het derde instrument ook het loslaten van (nog) bestaande sociaal-politieke begrenzings veronderstelt.

Bij de door ons gemaakte berekeningen werd gebruik gemaakt van data betreffende het Rotterdamse bestand aan WWV-trekkers op 18 januari 1979. Van deze Rotterdamse uitkeringstrekkers zijn ons gegevens bekend omtrent — onder meer — dagloon, leeftijd, kostwinnerschap, waaruit wij de bruto uitkeringen hebben berekend. Over de representativiteit van deze gegevens voor de landelijke situatie in 1981 moeten wij natuurlijk enig voorbehoud maken. Niet alleen kan de vaststelling van de daglonen wijzigingen in de tijd ondergaan, maar vooral de verhouding tussen kostwinners en niet-kostwinners, de verdeling

van de leeftijd en de verdeling van andere kenmerken van de uitkeringstrekkers zouden landelijk kunnen afwijken van de Rotterdamse situatie. Hier vragen wij aandacht voor de uitkomsten voor de kostwinners en de niet-kostwinners apart. Wellicht hebben zij een meer dan lokale betekenis.

In de hierbij gevoegde tabel geeft de bovenste regel de hoogte van de daglonen 3) aan: dit dagloon loopt in deze tabel vanaf het wettelijk minimum(jeugd)loon op naar het maximum dagloon (van f. 221,47) en hoger. *Rij 1* van de tabel geeft de situatie bij ongewijzigd beleid weer. Kostwinners met een dagloon beneden f. 111,64 (het minimum dagloon) krijgen f. 83,73; alle personen met een dagloon hoger dan f. 221,47 (het maximum dagloon) krijgen f. 166,10; alle overige personen krijgen 75% van hun dagloon. In de rijen 2 tot en met 4 worden de drie maatregelen uitgewerkt. In *rij 2* wordt alleen het maximum dagloon verlaagd met 10% 4) van f. 221,47 naar f. 199,32. Uitkeringstrekkers met een dagloon lager dan f. 199 leveren niets in. In *rij 3* wordt het uitkeringspercentage verlaagd van 75 naar 70 (dus met ongeveer 6,7%). Wij hebben bij deze variant aangenomen dat de netto-nettokoppeling gehandhaafd blijft: het minimum dagloon moet dan stijgen van f. 111,64 naar f. 119,61. Niet-kostwinners krijgen allen minder uitkeringen, maar de minimum uitkering aan kostwinners blijft f. 83,73. In *rij 4* wordt het minimum dagloon voor kostwinners verlaagd met 5%, hetgeen impliceert dat de netto-nettokoppeling wordt losgelaten. Omdat niet-kostwinners geen minimum uitkering kennen, leveren zij niets in bij deze variant.

* Verbonden aan de vakgroep Macro-economie van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

1) In dit artikel hebben wij buiten beschouwing gelaten de mogelijke gevolgen van afwenteling van de verlaging van de uitkeringen op, zeg, de huursubsidies; ook aan de invloed van een verlaging van de *netto* uitkeringen op het terugdringen van het volume van de werkloosheid, via reacties op het aanbod van arbeid, werd geen aandacht besteed. De procentuele daling van de *netto* uitkeringen en de *netto* uitkeringsommen zijn ongeveer 81% van de bruto dalingen.

2) Het maximum dagloon is het dagloon waarvan ten hoogste de uitkering wordt berekend, en het minimum dagloon verzekert kostwinners een uitkering die netto gelijk is aan het netto minimum loon. Voor goed begrip merken wij op dat o.a. alle personen ouder dan 35 jaar in het kader der WWV als kostwinner worden beschouwd.

3) Alle dagloongegevens hebben, in tegenstelling tot de overige kenmerken van het bestand, betrekking op de tweede helft van 1978; personen met een dagloon lager dan het voor hun leeftijd geldende minimumloon hebben wij in dit artikel buiten beschouwing gelaten.

4) Belangstellenden kunnen in onze onderzoeknotitie kennis nemen van bezuinigingen met andere percentages dan hier in de tekst weergegeven.

Tabel. Hoogte van WWV-uitkering in guldens of in procenten van het dagloon bij verschillende daglonen en beleidsalternatieven

Beleidsalternatieven	Dagloon a)	wettelijk minimum					Daling bruto uitkerings- som van kostwinners resp. niet-kostwinners
		f. 106,06	f. 111,64	f. 119,61	f. 199,32	f. 221,47	
1 Ongewijzigd beleid	kostwinners	f. 83,73		75% van het dagloon		f. 166,10	
	niet-kostwinners	75% van het dagloon					
2 Verlaging maximum dagloon met 10%	kostwinners	f. 83,73		75% van het dagloon		f. 149,49	0,47%
	niet-kostwinners	75% van het dagloon					0,06%
3 Verlaging uitkeringspercentage van 75% naar 70%	kostwinners	f. 83,73		70% van het dagloon		f. 155,03	3,06%
	niet-kostwinners	70% van het dagloon					6,67%
4 Verlaging minimum dagloon mt 5% (loslaten netto-nettokoppeling)	kostwinners	f. 79,54	75% van het dagloon			f. 166,10	2,16%
	niet-kostwinners	75% van het dagloon					0,00%

a) De daglonen vermeld in de kop van de tabel hebben de volgende betekenis:
 wettelijk minimum: wettelijk minimumloon of minimum jeugdloon bij personen jonger dan 23 jaar;
 f. 106,06: verlaagd minimum dagloon (rij 4 van de tabel);
 f. 111,64: minimum dagloon kostwinners bij ongewijzigd beleid;
 f. 119,61: verhoogd minimum dagloon (rij 3 van de tabel);
 f. 199,32: verlaagd maximum dagloon (rij 2 van de tabel);
 f. 221,47: maximum dagloon bij ongewijzigd beleid.

Voor de drie beleidsalternatieven hebben wij de dalingen van de (bruto) uitkeringsommen berekend. Daarbij hebben wij steeds een onderscheid gemaakt tussen kostwinners en niet-kostwinners. In de laatste kolom van de tabel geven wij de resultaten. Wij zullen deze berekeningen eerst bezien voor de kostwinners, daarna voor de niet-kostwinners.

Een verlaging van het maximum dagloon treft natuurlijk vooral de kostwinners met een dagloon hoger dan het oorspronkelijke maximum dagloon. Omdat slechts weinigen zo'n dagloon hebben, levert dit inleveren van ten hoogste 10% 5) slechts, zeg 1/2% op aan bezuinigingen 6). Een verlaging van het uitkeringspercentage, onder handhaving van de netto-nettokoppeling treft alle kostwinners met daglonen boven de f. 111,64, en deze verlaging met ten hoogste 6,7% 7) levert aan bezuinigingen op 3% van de uitkeringsom. Ten slotte treft een verlaging van het minimum dagloon alle kostwinners met een dagloon beneden f. 111,64 en deze verlaging met ten hoogste 5% 8) levert ruim 2% van de uitkeringsom aan bezuinigingen op.

Wat betreft de niet-kostwinners merken wij op dat de verlaging van het maximum dagloon met 10% nauwelijks effecten heeft voor de uitkeringsom. Slechts zeer weinig niet-kostwinners hebben daglonen hoger dan het maximum dagloon. Verlaging van het uitkeringspercentage met 6,7% bij de niet-kostwinners wordt volledig teruggevonden in een daling van de uitkeringsom met hetzelfde percentage. Ten slotte spreekt het vanzelf dat verlaging van het minimum dagloon geen bezuinigingen oplevert bij de niet-kostwinners. Voor de bruto bezuinigingen behorende bij ieder van de drie maatregelen afzonderlijk, maar dan voor kostwinners en niet-kostwinners te zamen,

zouden nog meer details van het onderzoek verstrekt moeten worden. Deze details hebben, onder meer, betrekking op de gevolgen van de drie maatregelen voor personen die tijdens hun actieve periode een dagloon verdienen beneden het voor hun leeftijd geldende minimumloon (b.v. part-timers). Lezers kunnen daarvoor terecht bij onze onderzoeknotitie die op aanvraag beschikbaar is.

Wij hopen met deze tabel duidelijker gemaakt te hebben waar de pijn zit: een verlaging van het maximum dagloon treft een kleine groep kostwinners en niet-kostwinners, maar levert niet veel op. Verlaging van het uitkeringspercentage treft meer niet-kostwinners dan kostwinners. Loslaten van de netto-nettokoppeling treft uitsluitend de kostwinners met de laagste daglonen. Alle maatregelen doen pijn. Het is aan politici voorbehouden om te kiezen tussen (combinaties van) maatregelen en te komen tot een afweging betreffende het verdelen van de pijn.

W. Siddré
 J. J. Walschots

5) Personen met een dagloon boven het maximum dagloon van f. 221,47 leveren 10% in. (De uitkering aan deze kleine groep is momenteel reeds lager dan 75% van het vroeger verdiende loon.) Personen met daglonen tussen f. 199,32 en f. 221,47 leveren tussen 0% en 10% in.

6) Bij wijze van toelichting hierop vermelden wij dat het gemiddelde dagloon voor het gehele bestand gelijk is aan f. 102 met een standaarddeviatie van bijna f. 32,50.

7) Personen met een dagloon tussen f. 111,64 en f. 119,61 leveren tussen 0% en 6,7% in.

8) Personen met een dagloon tussen f. 106,06 en f. 111,64 leveren tussen 0% en 5% in.